

Ordinariátní list

Králové Hradecké diecése.

1906.

Lecturis salutem in Domino.

Čís. 10.

Č. 11.848. **Pius PP. X.:** Encyklika arcibiskupům a biskupům italským o duchu kázně v kněžstvu.

Encyklika Jeho Svatosti papeže Pia X. arcibiskupům a biskupům italským o duchu kázně v kněžstvu.

Ctihodní Bratři!

Pozdrav a apoštolské požehnání!

Plní spasitelné bázně z přísného počtu, který jednou vydávati budeme Knížeti Pastýřů, Ježíši Kristu, ze stádece Nám od Něho svěřeného, trávíme dny v ustavičné péči, jak bychom věřící seč jsme ochránili od nejvyšš zhoubných úrazů, jimižto jest dnešní společnost lidská ohrožena. Považujeme tudíž slovo **prořoka** jako platící nám: »Volej, nepřestávej, jako trouba povyš hlasu svého«¹⁾; a My neopomijíme, tu živým slovem, tu písmem upozorňovati, prositi, napomínati, chtějíce především horlivost Našich bratří v úřadu biskupském povzbuditi, by každý starostlivě bděl nad tou částí ovčince, kteréž jej Duch sv. v čelo postavil.

Pohnutka, jež Nás pudí, bychom znovu pozvedli svého hlasu, svrchované vážná jest. Jedná se o to, bychom veškerou pozornost vašeho ducha a všelikou moc vašeho pastýřského úřadu podnítili proti nepořádku, jehož povážlivé účinky již pociťovati lze; a jestliže silnou rukou kořínky od základu nebudou vyplety, objeví se během let ještě horší následky. — Máme na zřeteli listy mnohých z vás, ctihodní bratři, listy plné zármutku a slz, kteréž stýskají si do neposlušnosti a nepoddajnosti, jež tu ionde v duchovenstvu se ukazují. — Morové jakési ovzduší daleko široko až příliš otravuje mysl za našich dnův a smrtící následky jsou ty, které již apoštol sv. Juda vylíčil: »Tito tělo poskvrňují, panstvím pohrdají a velebnosti se rouhají.«²⁾ K nejvyšš ponižující zkáze mravů přistupuje tedy ještě zjevné pohrdání vši autoritou a těmi, jimž náleží. Ale že takovýto duch jakýmkoli způsobem až do svatých se dere a ty zachvacuje, jimž obzvláště slovo Kazatele platiti by mělo: »Kmenem jejich jest poslušnost a láska,«³⁾ to jest, co Naše srdce nezměrnou naplňuje bolestí. — A jsou to hlavně mladí kněží, mezi nimiž neblahý duch ten svou zkázu šíří a v jejichž středu nové a zavržení hodné theorie o podstatě poslušnosti se zmáhají. A což

¹⁾ Isaias 58, 1 — ²⁾ 8 — ³⁾ 3, 1.

horšího, jakoby znenáhla noví branci pro vznikající vojsko vzbouřenců získání býti měli, šíří se propaganda takovýchto zásad více méně tajně mezi těmi jinochy, kteří v ohradě seminářů ke kněžství se připravují.

Proto cítíme se, ctihodní bratří, povinni, obrátiti se k vašemu svědomí, byste, odložice všelikou nerozhodnost, silným duchem a takovou též stálostí přičinili se, zničití toto simé zlé, které tak zhoubné následky přináší. Pamatujte bez ustání, že Duch sv. vás ustanovil, abyste vládli. Pamětlivi buďte předpisů sv. Pavla k Titovi: »Tresci vši autoritou. Žádný ať tebou nepohrdá.«⁴⁾ Žádejte přísně na kněžích poslušnost, která již všecky věřící bezpodmínečně zavazujíc u knězi hlavní tvoří část svaté povinnosti jejich.

Aby se však znenáhla vzrůstu těchto duchů vzdorných předešlo, přispěje zajisté velice, ctihodní bratří, když stále si budete připomínati vznešená slova Apoštolova k Timotheovi:⁵⁾ »Nevzkládej rukou rychle na žádného«. Jest to skutečně lehkovážnost připouštění ke svěcení, která přirozeně připravuje cestu k rozmnožení takových lidí ve svatyni, ze kterých potom radosti nepřibývá. — Víme, že u vás jsou města i diecése, ve kterých nejen že nelze stěžovati si do nedostatku kněží, nýbrž počet kněží daleko přesahuje potřebu věřících. Ach! Kde tu důvod, ctihodní bratří, byste tak často ruce vzkládali? Když ani nedostatečný počet kněží nemůže býti dostatečným důvodem ukvapovati se u věci tak veledůležité, tož tam, kde duhovenstva jest přebytek, není naprosto žádné omluvy, opomíjeti největší přísnosti u výběru těch, kteří mají k důstojnosti kněžské býti přijati. Ani dotěrnost uchazečů nemůže zmírniti viny takovéto lehkosti. Kněžství, od Ježíše Krista ku věčné záchráně duší ustanovené, není zajisté žádným řemeslem anebo nějakým lidským zaměstnáním, jemuž by měl právo věnovati se každý, kdo by chtěl, a to z jakékoli pohnutky. Nepřipouštějtež tedy biskupové dle přání nebo nárokův uchazečů, nýbrž jak Tridentinum předpisuje. — dle potřeby diecési ke stavu kněžskému; a když takto si budete počínati, budete moci vybrati si pouze ty, kteří opravdu jsou způsobilí, a zamítnete ty, kteří projevují náklonnosti, odporující povolání kněžskému, především nekázeň a to, co ji plodí, ducha pyšného.

Aby pak nepovstal nedostatek jinochů, kteří způsobilí jsou, aby byli připuštěni k posvátnému úřadu, obracíme se, ctihodní bratří, k tomu, byste se větším důrazem trvali na tom, co již častěji vám bylo námi doporučeno, na povinnosti velevážné, vám před Bohem patřící, bdíti totiž se vši pečlivostí nad správným vedením vašich seminářů a podporovati je. Takové kněze budete míti, jaké jste si v nich vychovali. — Nejvyšš důtklivým je ve příčině této list ze dne 8. prosince 1902., jež velemoudrý předchůdce Náš jako odkaz svého dlouholetého pontifikátu k vám vydal. Ničeho nového nechceme vám k tomu přidávati. Uvádíme vám jen na paměť předpisy tam obsažené a doporučíme důrazně, by co nejdříve byla provedena Naše nařízení, která sv. kongregace biskupů a řeholníků v příčině soustředění seminářů, zvláště pro studie filosofie a bohosloví, za tím účelem vydala, by tak bylo dosaženo velikého prospěchu, jenž z oddělení malých seminářův od velkých vyplývá, jakož i jiného neméně důležitého, potřebného totiž vzdělání duhovenstva.

Semináře budtež žárlivě udržovány při svém zvláštním duchu a výlučně určeny ku přípravě jinochů, nikoli pro postup v úřadech občanských, nýbrž pro vznešené poslání služebníků Kristových. — Studie filosofie, theologie a věd příbuzných, zvláště Pisma sv., dějtež se se zřetelem ku papežským předpisům a dle návodu sv. Tomáše, tak často doporučovaného od ctihodného předchůdce Našeho, jakož i od Nás v apoštolském listě ze dne 23. ledna r. 1904. Biskupové bdětež dále svědomitě nad professory a jejich naukami, připomínajíc povinnost těm, kteří se přidávají k jistým nebezpečným novotám, a odstraňujíc bezohledně z učitelského úřady ty, kteří byvše napomenuti, nedají se poučiti o lepším. —

⁴⁾ Isaias 2, 15 ⁵⁾ I. 5, 22.

Návštěva veřejných universit nebudíž mladým klerikům povolena, leč z velmi vážných důvodů a s použitím všech možných pravidel opatrnosti se strany biskupů. — Budíž naprosto zabráněno, aby alumnové seminářů brali nějakou účast na veřejných agitacích, pročež jim také zapovídáme čtení novin a časopisů, vyjímajíc časopisy, které biskup pro jejich zdravé zásady označí za vhodné ke studiu pro alumný. — S rostoucím pak důrazem a bdělostí budíž kázeň zachovávána. V žádném semináři nescházej konečně duchovní vůdce, muž nadobyčejné bystrosti a zkušený na cestách křesťanské dokonalosti, kterýž by s neúnavnou péčí jinochy v té zdravé zbožnosti vychovával, jež jest prvním základem kněžského života. — Tato pravidla poskytují vám, ctihodní bratři, kdekoliv budou vámi svědomité a neustále zachovávána, bezpečnou naději, že spatříte vzrůstatí okolo sebe duchovenstvo, jež bude vaší radostí a korunou.

Kěž jen zlořád neposlušnosti a nepoddajnosti, do něhož Nám stěžovati si jest, v mnohém mladém knězi nepokročí dále na škodu ještě větší. Vždyť ne nedostává se kněží, kteří takovým zvráceným smýšlením do té míry zachvácení jsou, že zneužívajíce svatého úřadu kazatelského, činí se zjevně na zkázu a pohoršení věřících jeho průkopníky a apoštoly.

Ode dne 31. července r. 1894. obracel předchůdce Náš prostřednictvím sv. kongregace biskupů a řeholníků pozornost ordinariátů na tuto vážnou věc. Nařízení a pravidla, daná v této papežské listině, potvrzujeme a obnovujeme, svědomí biskupů jimi zavazující, by na žádném z nich neuskutečnila se slova proroka Nahuma: »Spali tvoji pastýři«⁶⁾. — Nikdo nesmí obdržeti povolení ke kázání, nebyli dříve zkoušen co do života, vědy a mravů⁷⁾. Kněží jiných diecésí nebudtež připouštění ke kázání bez testimonialí vlastního jejich biskupa. — Předmět kázání budíž ten, jež naznačil božský Vykupitel, řka: Každé evangelium . . .⁸⁾ Učte je zachovávatí všecko, což jsem koli přikázal vám.⁹⁾ Čili, jak vykládá koncil Tridentský: »Jim hříchy kážíce, jichž se mají střici a ctnosti, jež mají konati, aby ušli věčnému trestu a mohli dojítí slávy věčné«¹⁰⁾. — Proto z kazatelen budtež vymýtěny předměty, které náleží spíše na kolbiště politická nebo do síní akademických, které, ať málo díme, bývají neplodny; kazatel ať nepřemlouvá slovy lidské moudrosti, nýbrž dosvědčováním ducha a síly¹¹⁾. Proto hlavním pramenem kázání budíž Písmo sv., ovšem ne dle soukromého úsudku lidí na mysli zatemnělých, nýbrž dle podání církve, výkladu sv. Otců a sněmů církevních.

Bude zajisté, ctihodní bratři, s užitkem, když podle těchto pravidel posuzovati budete ty, jimž svěřiti hodláte službu slova Božího. A jakmile shledáte, že některý z nich, poněvadž více jde mu o vlastní zájmy než o zájmy Kristovy, více se stará o světskou chválu než o spásu duší, od nich se vzdaluje, a když jej napomenete a pokáráte, přece ani to nestačí, tož neúprosně zbavte ho úřadu, jehož se ukázal býti nehodným. — Takovou bdělostí a přísností tím více povinni jste, poněvadž úřad kazatelský vlastně vám náleží a je podstatnou částí biskupského úřadu; a kdokoli úřad ten mimo vás vykonává, koná ho vaším jménem za vás, a proto také vy za to Bohu jste zodpovědni, jakým způsobem se chléb slova Božího věřícím podává. — Abychom všelikou zodpovědnost od sebe odvrátili, nařizujeme všem ordinariátům, aby napomenuvše předem kazatele se vši laskavostí, i po dobu kazatelské činnosti jeho odmítli nebo suspendovali ho, ať je z duchovenstva světského nebo řeholního, když se nepodrobí nařízení návodu svrchu dotčeného, který kongregace biskupu a řeholníků vydala. Lépe bude, když věřící s jednoduchou homilií nebo výkladem katechismu se spokojí, jak jim jejich faráři podány bývají, než aby obcovali kázání, které více zlého než dobrého působí.

⁶⁾ Isaias 3, 18 — ⁷⁾ Sess. V, cap. 2. de Seform. — ⁸⁾ Marc. 16, 5 — ⁹⁾ Matth. 28, 20 — ¹⁰⁾ I. C. — ¹¹⁾ I. Cor. 2, 4.

Jiné pole, na kterém mladší duchovenstvo až příliš mnoho příležitosti a popudu nachází zaujmouti a hájiti stanovisko vymykající se ze všelikého jha zákonné autority, jest pole tak zvané křesťanské akce lidové. Ne snad, ctihodní bratří, že by tato akce sama v sobě byla hodná zavržení, nebo že by přirozeně vedla k pohrdání autoritou; ale proto, poněvadž mnozí, podstaty její nechápajíce, odchýlili se od pravidel, na pravou její podporu Naším předchůdcem nehynoucí památky předepsaných.

Mluvíme, by se Vám dobře rozumělo, o návodu, které ohledně křesťanského lidového hnutí vydán byl na rozkaz papeže Lva XIII. kongregací pro mimořádné záležitosti církevní dne 27. ledna r. 1902, a který každému z Vás zaslán byl, abyste se o jeho provedení ve svých diecésích postarali. — Návod ten ponechávajíce rovněž v platnosti, plnou mocí svou obnovujeme všechny jeho předpisy vůbec a každý zvlášť, jakož i všechna ostatní pravidla ve Svém Motu proprio ze dne ze dne 18. prosince r. 1903. »De populari actione christiana moderanda« a v cirkuláři milého syna Našeho kardinála státního sekretáře ze dne 28. června 1904 předepsaná potvrzujeme a obnovujeme.

Pokud jde o zakládání a řízení listů a periodických spisů, ať duchovenstvo věrně zachovává, co v čl. 42. apoštolské konstituce »Officiorum«¹²⁾ se předpisuje: Kněží m se zapovídá . . . beze předchozího svolení ordinariátů převzítí redakci denních listů a periodických časopisů. — Rovněž nesmí žádný kněz beze svolení biskupa uveřejňovati podobných spisů, ať týkají se se předmětů náboženství a mravouky, ať mají jen ethickou nebo pouze uměleckou a vědeckou povahu.

Při zakládání společenských kroužků a spolků mají stanovy a pravidla býti předem biskupem zkoumána a schválena. — Konferenčních řečí o lidovém hnutí neb o kterémkoli jiném předměte nesmí žádný kněz neb klerik konati beze svolení diecévního biskupa. — Každá řeč, která by lidu odpor proti vyšším třídám vštípití mohla, je proti pravé lásce křesťanské a má i za takovou považována býti. Podobně zasluhuje v katolických publikacích pokárání každá řeč, která provanuta jsouc nezdravým novotářstvím, posmívá se zbožnosti věřících a naráží na nové směry křesťanského života, na nové směry církve, nové touhy novodobého smýšlení, nové sociální postavení kněžstva, nové křesťanské vzdělání a věci podobné. Kněží, zvláště mladí, třeba že chváliti jest, že jdou mezi lid, činíce tak mají přece zachovávatí náležitou poslušnost k autoritě a řídití se dle předpisů církevních představených. A pakliže podřizujíce se jim, křesťanským hnutím lidovým se obírají, má přece nej přednějším zaměstnáním jejich býti: »vytrhovati lid z nevědomosti ve věcech duchovních a věčných a s příčinlivou laskavostí vésti je k počestnému a ctnostému životu; dospělé ve víře znova upevňovati, rozptylujíce předsudky jejich proti ní a upevňujíce je v křesťanském životě; podporujíce v katolickém lidu zřízení, která se osvědčila opravdu působivými k mravnímu i hmotnému jeho povznesení; především pak hájiti zásady spravedlnosti a lásky evangelické, jež má stejné zření ke všem právům a povinnostem společnosti občanské . . . Ale při tom nesmí kněz zapominati, že mu i uprostřed lidu zachovávatí jest vznešenou svou důstojnost jako sluhy Božího, ježto ustanoven jest mezi bratřími hlavou pro duše¹³⁾; každý způsob zabývati se lidem na úkor kněžské důstojnosti, na škodu církevní povinnosti a kázně, zasluhuje hany veřejné.«¹⁴⁾

I aby učiněna byla přítrž tomuto vybočování idejí a tomuto šíření ducha neodvislosti, zapovídáme mocí své autority ode dneška bez výjimky všem klerikům a kněží m přistupovati ke spolkům, které jsou neodvisly od biskupů. — Zvláště a jmenovitě zapovídáme klerikům pod trestem nezpůsobivosti ke svěcením a kněžím

¹²⁾ 25. Jan. 1907 — ¹³⁾ S. Greg. M. Regula Past. Pars I. c. 7 — ¹⁴⁾ Ep. Encykl. S. Dec. 1902.

pod trestem suspense ipso facto a divinis přistoupiti ke spolku »lega democratica nazionale«, jejíž program v Roma-Torette dne 20. října 1905. vydán byl a jejíž stanovy bez udání jména původce téhož roku byly vytištěny v Bologni u komise »commissione provvisoria«.

To jsou předpisy, které Nám vzhledem k nynějším poměrům kněžstva v Itálii a u věci tak velikého dosahu vydati péče apoštolského úřadu ukládá. — Nezbyvá nyní již nic než podnítiti znova vaši horlivost, aby tato Naše opatření a předpisy co nejrychleji a nejúplněji v diecésích vašich byly provedeny. Nedejte vypuknouti zlu tam, kde šťastným způsobem se ještě neobjevilo, utlumte je vši mocí, kde povstává; kde se bohužel však již rozmnožilo, vyhubte je se všelikou rozhodností a silou.

Zavazujice touto povinností vaše svědomí, vyprošujeme vám na Bohu ducha moudrosti a potřebné síly a udělujeme vám k tomu ze srdce apoštolské požehnání.

Dáno v Římě u sv. Petra dne 28. července r. 1906 v třetím roce Našeho panování.

PIUS X., papež.

Vehementer nos v přípravě